

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

ADRODDIAD I:	Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus
DYDDIAD:	23 Hydref 2023
LLEOLIAD:	Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa, Aberaeron / o bell drwy gynhadledd fideo
TEITL:	Canolfan Bwyd Cymru

Cefndir

Adeiladwyd Canolfan Bwyd Cymru gan Gyngor Sir Ceredigion yn Horeb, Llandysul, ac fe'i hagorwyd ym 1996, i ddarparu cymorth technegol i'r diwydiant bwyd yng Ngheredigion yn ogystal â Chanolbarth a De-orllewin Cymru. Mae ei leoliad, yn hygyrch i gymunedau gwledig yng Ngheredigion, Sir Gaerfyrddin a Sir Benfro yn amlygu un o'i amcanion allweddol, sef cefnogi busnesau amaeth sydd am arallgyfeirio i ychwanegu gwerth at gynnyrch craidd.

Mae Canolfan Fwyd Cymru yn darparu gwasanaethau technegol i fusnesau newydd, busnesau bach a chanolig a gweithgynhyrchwyr bwyd cenedlaethol. Mae cyfres o gyfleusterau modern y Ganolfan yn cynnwys canolbwynt arloesi a gweithgynhyrchu sydd wedi'i ddylunio a'i gyfarparu i ddarparu ar gyfer datblygu cynnyrch a phrosesau ar raddfa fach a gweithgynhyrchu masnachol.

Mae'r Ganolfan hefyd yn rheoli pedair uned ddeor a ddyluniwyd yn arbennig i roi adeiladau safonol y diwydiant cychwynnol ac amgylchedd cefnogol i sefydlu troedle yn y diwydiant bwyd a diod.

Darpariaeth bresennol

Mae Canolfan Bwyd Cymru wedi ffurfio partneriaeth gyda dwy ganolfan dechnoleg fwyd arall yng Nghymru, sydd wedi'i lleoli yn Llangefni ac yng Nghaerdydd i ddarparu cefnogaeth ledled Cymru i'r diwydiant bwyd. Mae'r bartneriaeth - Arloesi Bwyd Cymru - yn darparu un o fentrau cymorth strategol allweddol Llywodraeth Cymru ar gyfer y diwydiant trwy brosiect HELIX. Mae'r prosiect, a ariannwyd drwy Lywodraeth Cymru, a chyn hynny drwy'r Cynllun Datblygu Gwledig yr Undeb Ewropeaidd, yn darparu cyfran sylweddol o'r cyllid ar gyfer Canolfan Bwyd Cymru. Mae Prosiect HELIX yn cynnig cefnogaeth sydd wedi'i theilwra i anghenion cwmnïau unigol. Mae Prosiect HELIX yn darparu gweithgarwch trosglwyddo gwybodaeth ymarferol, gan gefnogi cwmnïau o Gymru i ddatblygu ac ail-lunio cynhyrchion arloesol o gysyniad, dylunio, datblygu a gweithgynhyrchu, hyd at fasedd siopa'r defnyddiwr. Mae Prosiect HELIX yn gweithio gyda chwmnïau o Gymru i ddadansoddi pob cam o'r broses weithgynhyrchu yn ffrensig, gan nodi ffyrdd o gyflwyno arbedion effeithlonrwydd ar draws rheolaethau prosesau, dylunio safleoedd a datblygu systemau. Mae dull strategol Project HELIX yn galluogi cynhyrchwyr bwyd yng Nghymru i elwa o arfer gorau a gwybodaeth o bob cwr o'r byd. Er enghraifft, gall cwmnïau dderbyn cymorth i gyflawni ardystiad allanol fel BRCGS a SALSA sy'n agor marchnadoedd newydd ar gyfer eu cynhyrchion.

Yn ogystal â darparu cefnogaeth i fusnesau bwyd drwy raglenni a ariennir gan y Llywodraeth, mae Canolfan Bwyd Cymru hefyd yn darparu gwasanaethau masnachol i'r sector. Ar hyn o bryd, mae 12 o fusnesau bwyd yn cynhyrchu o Hwb Gweithgynhyrchu ac Arloesi'r Ganolfan, ac mae 4 cwmni arall yn gweithredu o'r unedau deor ar y safle. Mae'r tîm hefyd yn darparu cyngor a chymorth masnachol oddi ar y safle ar faterion fel achredu, dylunio ffatri, a hyfforddiant technegol,

Effaith ar yr economi

Trwy brosiect HELIX ers 2016, mae tîm Canolfan Bwyd Cymru wedi sicrhau canlyniadau da yn erbyn y targedau a osodwyd. Crynhoir cyflawniadau ac effaith ymyriadau ar y busnesau a gefnogir drwy'r prosiect isod:

CYFANSYMAU HELICS CYFUN	
Allbwn	Cyflawniad
Busnesau a gefnogwyd	244
Unigolion a gefnogwyd	598
Nifer y diwrnodau hyfforddiant a roddwyd	510.8
Busnesau Newydd	152
Cynhyrchion Bwyd a Diod Newydd	554
Marchnadoedd Newydd	262
Swyddi newydd wedi'u creu	59.53
Swyddi wedi'u diogelu	220
Achrediadau allanol	21
Effaith ariannol	£49,990,770.13

Mae tua 30% o'r busnesau a gefnogwyd yng Ngheredigion.

Cynlluniau i'r dyfodol

Yn 2019, prynodd Cyngor Sir Ceredigion 5 erw arall o dir ger yr ystâd bresennol yn Horeb i hwyluso cynlluniau twf yn y dyfodol. Ar hyn o bryd mae dau brosiect yn cael eu datblygu a'u hasesu i'w cynnwys yn rhaglen y Cynllun Twf ar gyfer Canolbarth Cymru:

- i. Sefydlu Canolfan Arloesi Cynhyrchu Bwyd, a fyddai'n dod â'r cyfleusterau peilot diweddaraf ar raddfa ddiwydiannol gyda'r nod o alluogi twf mwy o fusnesau gweithgynhyrchu bwyd canolig eu maint yng nghanolbarth Cymru.

- ii. Darparu cyfleusterau mwy o faint ar gyfer cwmnïau gweithgynhyrchu bwyd, gan adeiladu ar yr unedau deor presennol yng Nghanolfan Bwyd Cymru.

Byddai'r datblygiadau hyn yn gwella ymhellach y ddarpariaeth o wasanaethau ar gyfer y sector bwyd-amaeth yng Ngheredigion, sy'n allweddol i'w les economaidd, a byddant yn helpu i ddiogelu dyfodol y Ganolfan a'i berthnasedd a hyfywedd hirdymor.

PWRPAS YR ADRODDIAD: Darparu cefndir a diweddariad i'r Pwyllgor ar ased allweddol sy'n cefnogi'r sector bwyd-amaeth yng Ngheredigion, cyn ymweliad safle arfaethedig i archwilio ymhellach ei rôl nawr ac yn y dyfodol.

**RHESWM MAE'R
PWYLLGOR CRAFFU WEDI
GOFYN AM Y WYBODAETH:** Fel ased allweddol i Gyngor Sir Ceredigion sy'n bodoli i gefnogi datblygiad un o sectorau economaidd allweddol Ceredigion, mae hwn yn gyfle i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Llewyrchus adolygu gwaith presennol Canolfan Bwyd Cymru, ac asesu'r cynlluniau cynnar ar gyfer datblygu'r safle yn y dyfodol a sut y gall gefnogi'r sector bwyd-amaeth yng Ngheredigion i addasu i newid,

**A oes asesiad effaith
integredig wedi'i gwblhau?
Os nad ydych, nodwch pam** Nid ar hyn o bryd - bydd yr Achos Busnes i gefnogi buddsoddiad yn y dyfodol, sy'n cael ei ddatblygu ar hyn o bryd yn cynnwys Asesiad Effaith Integredig

Crynodeb:
Hirdymor:
Integreiddiad:
Cydweithio:
Cyfranogiad:
Ataliad:

ARGYMHELLIAD (S): Bod y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Llewyrchus yn ystyried yr adroddiad ac yn rhoi adborth ar y materion a godwyd ynddo a chynnal ymweliad safle i adolygu gwaith y safle a'i gynlluniau ar gyfer y dyfodol.

RHESWM DROS YR ARGYMHELLIAD (AU):

Helpu i sicrhau bod y camau priodol yn cael eu cymryd i gefnogi twf yr economi yng Ngheredigion.

Enw Cyswllt: Russell Hughes-Pickering, Arwyn Davies
Dynodi: Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Rheolwr Corfforaethol
Dyddiad yr Adroddiad: 13/10/23

Acronymau: BRCGS – Safonau Byd-eang Consortiwm Manwerthu Prydain
SALSA – Achrediad Cyflenwyr Diogel a Lleol

Atodiadau:

a